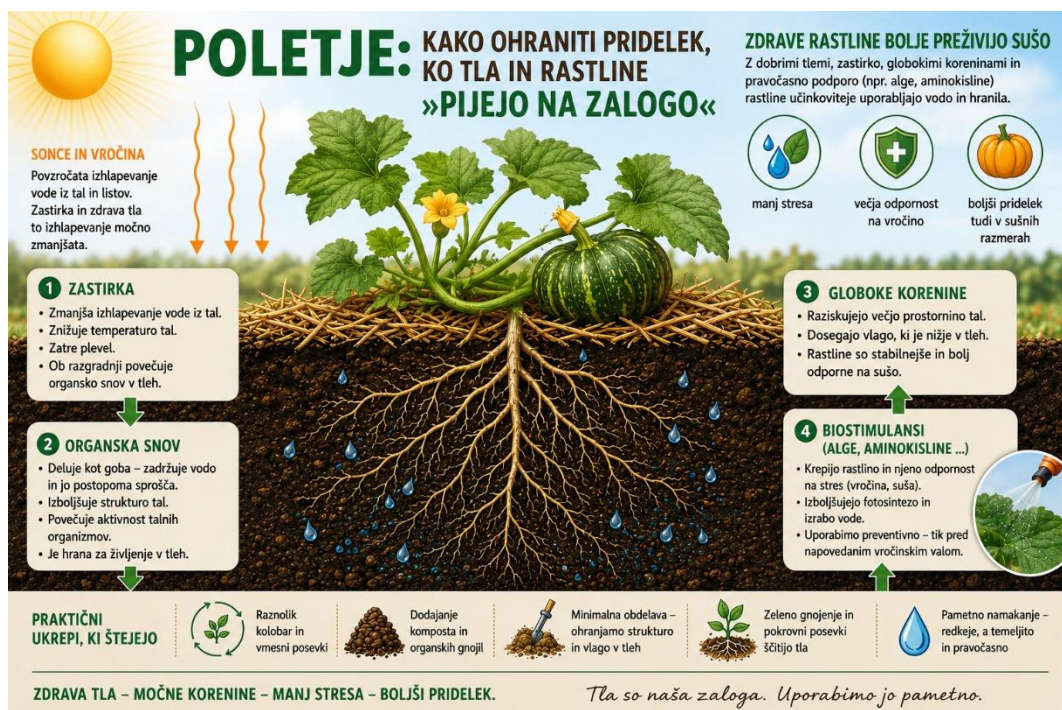

Poletje: kako ohraniti pridelek, ko tla in rastline »pijejo na zalogo«

Poletje je v ekološki pridelavi čas, ko se odloča, ali bodo spomladanske odločitve obrodile sadove. Visoke temperature, sušni stres in drugi val plevelov lahko hitro zmanjšajo potencial sistema, kjer ni hitrih kemičnih rešitev, imajo zato še večjo težo dolgoročni ukrepi, kot so skrb za rodovitnost tal, ohranjanje talne vlage in krepitev odpornosti rastlin na stres.

V vročih poletnih mesecih se potrebe rastlin po vodi močno povečajo. Najbolj občutljive so faze intenzivne rasti, cvetenja in namakanja pridelka. V tem obdobju že kratkotrajni primanjkljaji vode lahko povzročijo nepopravljivo škodo v obliki manjšega števila cvetov, slabše oplodnje ali zmanjšane mase pridelka. Rastline v sušnem stresu zapirajo listne reže, s čimer zmanjšajo izgubo vode, vendar se hkrati zmanjša tudi fotosinteza in posledično rast. Dolgotrajni vročinski stres lahko vodi v prezgodnje staranje listov, slabšo asimilacijo hranil in večjo dovzetnost za bolezni in škodljivce.

Zato je eden temeljnih ciljev poletne strategije v ekološki pridelavi zmanjšanje izhlapevanja vode iz tal in povečanje njihove sposobnosti zadrževanja vlage. Tla, bogata z organsko snovjo, imajo boljšo strukturo in večjo vodno kapaciteto, zato so spomladansko gnojenje z organskimi gnojili, kolobar z metuljnicami in vključevanje pokrovnih posevkov dolgoročno pomembni tudi za poletno odpornost posevkov. V najbolj vročih obdobjih je smiselno omejiti nepotrebno rahljanje tal, saj to pospešuje izhlapevanje in lahko poslabša strukturo tal.

POLETJE: KAKO OHRANITI PRIDELEK, KO TLA IN RASTLINE »PIJEJO NA ZALOGO«

ZDRAVE RASTLINE BOLJE PREŽIVJO SUŠO
Z dobrimi tlemi, zastirkami, globokimi koreninami in pravočasno podporo (npr. alge, aminokisliline) rastline učinkoviteje uporabljajo vodo in hranila.

SONCE IN VROČINA
Povzročata izhlapevanje vode iz tal in listov. Zastirka in zdrava tla to izhlapevanje močno zmanjšata.

1 ZASTIRKA

- Zmanjša izhlapevanje vode iz tal.
- Znižuje temperaturo tal.
- Zatre plevel.
- Ob razgradnji povečuje organsko snov v tleh.

2 ORGANSKA SNOV

- Deluje kot goba – zadržuje vodo in jo postopoma sprošča.
- Izboljšuje strukturo tal.
- Povečuje aktivnost talnih organizmov.
- Je hrana za življenje v tleh.

3 GLOBOKE KORENINE

- Raziskujejo večjo prostornino tal.
- Dosegajo vlago, ki je nižje v tleh.
- Rastline so stabilnejše in bolj odporne na sušo.

4 BIOSTIMULANSI (ALGE, AMINOKISLINE ...)

- Krepijo rastlino in njeno odpornost na stres (vročina, suša).
- Izboljšujejo fotosintezo in izrabo vode.
- Uporabimo preventivno – tik pred napovedanim vročinskim valom.

manj stresa   **večja odpornost na vročino**   **boljši pridelek tudi v sušnih razmerah**

PRAKTIČNI UKREPI, KI ŠTEJEJO

- Raznolik kolobar in vmesni posevki
- Dodajanje komposta in organskih gnojil
- Minimalna obdelava – ohranjamo strukturo in vlago v tleh
- Zeleno gnojenje in pokrovni posevki ščitijo tla
- Pametno namakanje – redkeje, a temeljito in pravočasno

ZDRAVA TLA – MOČNE KORENINE – MANJ STRESA – BOLJŠI PRIDELEK.   *Tla so naša zaloga. Uporabimo jo pametno.*

Vir: splet

Pomembno vlogo ima tudi zastiranje tal, bodisi z organskimi zastirkami bodisi z ostanki pokrovnih posevkov. Zastirke zmanjšujejo neposredno izpostavljenost tal soncu, omejujejo izhlapevanje, uravnavajo temperaturo v zgornjih plasteh tal in hkrati zavirajo vznik plevelov. V praksi se vse

pogosteje izkazuje, da lahko dobro zasnovano zastiranje bistveno zmanjša potrebo po namakanju in poveča stabilnost pridelkov v sušnih letih.

Poletno obvladovanje plevelov zahteva natančno opazovanje in hitro odzivanje. Pleveli so v tem času zelo hitro rastoči, zato je najbolj učinkovito ukrepati, ko so še v zgodnjih razvojnih fazah. Mehanski posegi morajo biti časovno usklajeni z vremensko napovedjo. Če po okopavanju ali branjanju sledi dež, se lahko številni pleveli ponovno ukoreninijo, kar močno zmanjša učinek posega. Zato je odločanje o pravem trenutku pogosto enako pomembno kot sama izbira orodja.

Poleg talnih ukrepov se v ekološki pridelavi vse več pozornosti namenja tudi krepitvi fiziološke odpornosti rastlin na vročinski in sušni stres. Med najpogosteje uporabljenimi sredstvi so pripravki na osnovi morskih alg in prostih aminokislin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi, če so skladni s pravili in registracijo. Izvlečki iz alg vsebujejo naravne rastne regulatorje, mikrohranila in organske spojine, ki lahko spodbujajo razvoj koreninskega sistema in povečujejo njihovo sposobnost prilagajanja na stresne razmere. V praksi se uporabljajo kot foliarni pripravki ali dodatki namakalni vodi, predvsem v obdobjih povečanega stresa ali tik pred napovedanimi vročinskimi valovi.

Aminokisliline imajo v rastlini vlogo gradnikov beljakovin in so pomembne pri presnovi ter odzivu na stres. Uporaba prostih aminokislin lahko rastlinam pomaga hitreje premagovati stresne situacije, saj jim ni treba porabljati dodatne energije za njihovo sintezo. V poletnem obdobju se zato pogosto uporabljajo kot dopolnilni ukrep za blaženje posledic suše, vročine ali mehanskih poškodb po toči in obdelavi. Pomembno pa je poudariti, da pripravki iz alg in aminokisliline niso nadomestilo za ustrezno oskrbo z vodo in hranili, temveč podporni ukrep v okviru celostne strategije.

Namakanje je v poletnem času na številnih ekoloških kmetijah neizogibno, zlasti pri zelenjadnicah in okopavinah. Pri tem ni odločilna le količina vode, temveč tudi čas in način namakanja. Bolj redko, a temeljiteje namakanje spodbuja razvoj globljega koreninskega sistema in povečuje odpornost rastlin na kasnejše sušne razmere. Namakanje v zgodnjih jutranjih urah ali zvečer zmanjšuje izgube zaradi izhlapevanja in toplotnega šoka. V kombinaciji z zastirkami in dobro strukturo tal lahko takšen pristop bistveno poveča učinkovitost rabe vode.

V ekološkem sistemu poletje jasno pokaže, kako tesno so povezani tla, rastline in kmetove odločitve. Kmetije, ki vlagajo v rodovitnost tal, skrbno upravljajo z vodo in uporabljajo podporne ukrepe za krepitev odpornosti rastlin, lažje premostijo vročinska obdobja in dosegajo bolj stabilne pridelke tudi v zahtevnih letih.

Pripravil:

Maribor, 09. 07. 2026

Andrej Šuvak, KGZS – Zavod MB
specialist za področje ekološkega kmetovanja